

Slovenski dom

Štev. 152

V Ljubljani, v četrtek, 8. julija 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Lavora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, LjubljanaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 1138

Uspeh pomorskih edinic na Sredozemskem morju

Potopitev nasprotnikove podmornice — 20 letal sestreljenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1138 pravi:

Italijanske in nemške pomorske edince, sodelujoče pri nastopu na Sredozemskem morju, so potopile nasprotnikovo podmornico. Nasprotnikovi letalski oddelki so bombardirali Palermo, Trapani, Porto Empedocle, Catania, Marsalo ter nekaj manjših krajev po Siciliji in Calabriji. Dobro merjeni ogenj italijanskega in nemškega protiletalskega topništva jim je zadal izgubo 18 strojev. 2 štirimotorni so vrh tega zblili naši lovci.

Doslej ugotovljene izgube med prebivalstvom zaradi letalskih napadov, ki jih omenjata vojni poročila 1137 ter 1138, so naslednje:

V Marsali 5 mrtvih, v Sciaci 2 mrtva in 1 ranjen, v Ramacii (Catania) 40 mrtvih in 6 ranjenih, v Castelu di Judica (Catania) 4 mrtvi in 7 ranjenih, v Jachinu (Reggio Calabria) 1 mrtve in 6 ranjenih, v Locriju (Reggio Calabria) 1 mrtve in 5 ranjenih.

Pomorskim edincem, ki so potopile nasprotnikovo podmornico, omenjeno v današnjem vojnem poročilu, poveljuje korvetna kapitana Carlo Thorel in Nicolo Nicolini ter pomorski nadporočnik Heinz Obenhaupt.

Letala, ki jih je uničilo protiletalsko topništvo, so padla v naslednjih krajih: 4 v Palermu (2 v pla-menih blizu Mongerbina, 1 v mestu na cesti Oreo-to, 1 sredi zaliva), 5 v Trapaniju, 6 v Porto Empe-docle, 1 v Catanii ter 1 v Marsali.

Seja vrhovnega korporacijskega sveta pod Ducejevim predsedstvom

Važni sklepi o združitvi industriji in o združništvu

Rim, 8. julija. s. 5. julija ob 10 ter 6. julija ob 17 je imel pod Ducejevim predsedstvom sejo Osrednji korporacijski odbor, da bi razpravljal o važnih vprašanjih, ki so bila na sporedu. Navzoči so bili: tajnik stranke, vsi člani vlade, podtajnik stranke, tajnik narodnega korporacijskega sveta, predsednik zveze delodajalcev, predsednik državne fašistovske ustanove za korporacije. Zapisnikar je bil dr. Padellaro.

Ko se je seja začela, je Duce dal besedo ministru Cianettiju, da bi pojasnil prvo točko, nanašajočo se na dosedanje delovanje korporacij. Minister je omenil, da so korporacije sestavile avtarične načrte, ki naj zagotovijo državi čim večjo gospodarsko samostojnost. Potem je razložil, kako so se posamezne korporacije držale izdelanih načrtov, jih prilagajevale in spravljale v sklad z nastajajočimi političnimi potrebami. Položaj, ki je nastal zaradi vojne, je nedvomno otežilo izvajanje avtaričnih načrtov, toda korporacije so vseeno uspešno delovale pri raznih panogah državne uprave, zlasti pri tistih, ki imajo največjo vlogo pri vodstvu vojne in pri zadovoljevanju najbolj temeljnih ljudskih potreb. Minister je nazadnje poudaril nekatera zakonodajna vprašanja, ki se tičejo dela in nadaljnega razvoja korporacij.

Duce je podčrtal poglobitve točke iz dela korporacij, dal navodila za nadaljnje delovanje korporativnih ustanov ter pokazal na tista področja, kjer je celotni korporativni nastop najnujnejši. Omenil je nekatera pristojnostna vprašanja, ki jih danes rešujejo druge ustanove, ki bi pa prav lahko spet spadala v redno delovanje korporativnih organov.

Odbor je nato razpravljal o združitvi v industriji rastlinskih hranilnih konzerv ter o združitvi v strojskih in čevljarjski industriji. O glavnem vprašanju združitve je tajnik stranke povedal naslednje:

Stranka se sicer ne vlika v tehnično plat tega vprašanja in tudi ne mara določati roka za združitve in za disciplino, ki jo zahteva, pač pa se enkrat poudarja, da je industrijska združitve na vseh področjih neogibno potrebna zaradi namenov narodnega gospodarstva in vojne, ne le zato, da se poveča izdelava, temveč tudi, da se prilagodi dejanskim možnostim naroda in pa vojnim zahtevam.

V rešitvi tega temeljnega vprašanja vidi stranka tudi pripomoček za obrambo cen. Seveda je stranka, ko zahteva to združitve, prepričana, da bo izvedena ob vestnem in odgovornem sodelovanju vseh panog, ki so pri tem prizadete. Stranka je tudi prepričana, da bodo pri združevanju upoštevali na vsakem področju tiste posebne pogoje, ki bodo gospodarsko obnovitev po vojni olajševali.

Podpredsedniki korporacij so poročali o posameznih načrtih, ki so jih korporativne ustanove preučevale v sodelovanju z državno upravo. Pojasnjevali so jih z različnih plat in poudarjali, naj se s pomočjo predlagane ureditve izvede bolj smotrna preskrba in izkoriščanje surovin, uspešnejše nadzorstvo nad izdelavo, takojšnje pošiljanje izdelkov v porabo in izobrazba uslužbenstva, ki bi ga lahko uporabili v drugih strokah.

Odbor je odobril načela za ureditev ter povabil prizadete urade, naj brž izdajo ukrepe za združitve v industriji hranilnih konzerv.

Duce je omenil, da je treba dobro ločiti med tisto združitvijo, ki jo lahko imenujemo organizirno, in med tisto, ki jo lahko rečemo krajevno. Združitve ne izključuje, temveč celo predpostavlja določeno razpršitev podjetij po državnem ozemlju in to iz nujnih razlogov. Pri izvajanju načrtov za združitve je treba upoštevati tudi obiljudni čimilec, to je, preseljevanje ljudstva, ki ga zahteva vojna, in pa dejstvo, da je načrtno delo na vseh področjih gospodarstva naloga korporacije in samo korporacije.

Preureditev sindikatov in združništvu. Minister za korporacije je nato polasnjeval vprašanje

Nemške čete vdrle v sovjetske postojanke pri Bjelgorodu

V hudih bojih je bilo v dveh dneh uničenih več ko 300 sovjetskih oklepnikov ter 637 letal — Ob sicilskih obalah je bilo sestreljenih 17 angleških in ameriških letal

Hitlerjev glavni stan, 8. julija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na področju Bjelgoroda in južno od Orla so se tudi včeraj izjavili hudi sovjetski napadi, ki so se začeli z zelo močnimi in že tedne prej pripravljenimi oddelki. Temu nasproti pa so naše čete z uspešno podporo letalstva same prešle v napad. Posrečilo se je vdreti globoko v sovražne postojanke in sovražniku prizadeti najhujše izgube. Samo oddelki kopne vojske so uničili ali onesposobili za kretanje nad 500 sovražnih oklepnikov, deloma najnovejše gradnje. Tudi v zraku je prišlo nad tem bojišnim področjem do ogorčenih bojov z močnimi sovjetskimi letalskimi oddelki. V dneh 5. in 6. julija je bilo v letalskih bojih in po zaslugi protiletalske obrambe sestreljenih 637 sovjetskih letal, med njimi veliko število bojnih letal; nemških letal je šlo v izgubo 41. Močni oddelki bojnih letal so bombardirali z dobrim uspehom dovodne zveze, letališča in kolodvorske naprave v sovražnem zaledju.

Z ostalega vzhodnega bojišča poročajo samo o obojestranskem živahnem delovanju oglednih in napadalnih oddelkov.

Nemške lahke in pomorske oborožene sile so ob kavkaski obali potopile v zavarovanem ladijskem sprevodu za sovjetski dovoz tri ladje s skupno 1700 tonami.

V Sredozemlju so sovražne letalske sile nadaljevale svoje napade na obalno področje Sicilije. Nemške in italijanske obrambne sile so uničile 17 angleških in ameriških letal.

Preteklo noč so maloštevilna sovražna vzemirjevalna letala odvrkla nekaj rušilnih bomb iz velike višine brez načrta na zahodno Nemčijo. Nastala je samo neznatna škoda na poslopih.

Nemške podmornice so potopile na Atlantiku in na Sredozemskem morju v borbah proti močno zaščitenu ladijskim sprevodom in posameznim ladjam 9 ladij s skupno 53.000 tonami ter eno tovorno jadralnico.

Berlin, 8. julija. s. Po prvih silnih, toda neuspešnih sovjetskih napadih na odseku med Bjelgorodom in Orlom je pobuda zdaj trdno v nemških rokah, piše vojni dopisnik DNB v poročilu o bitki, ki se je razvila na vzhodnem bojišču. Po poletnem zatišju, ki je vladalo po širnih krajinah med Bjelgorodom in Orlom, je vzplamtel boj, katerega važnost je jasno vidna po velikanskem številu moštvo in vojnih sredstev, ki so zapletena v tem spopadu. Ta prva bitka v poletju 1943 se je začela na pobudo sovjetskega poveljstva, ki je bilo prepričano, da so njegovi načrti po delovanju nemških oglednih oddelkov v ponedeljek zjutraj v nevarnosti. Sovražno poveljstvo seveda ni vedelo, za kaj je pri tem oglednem delovanju šlo; mislilo je namreč, da se je nemško poveljstvo odločilo napasti na tej točki, kjer so Rusi zbrali močne in dobro opremljene napadalne sile, ki naj bi ob primernem trenutku naskočile ter spet osvojile rodovitno ter za sovjetsko prehrano tako potrebno Ukrajino. Vse to je bilo pripravljeno za primeren trenutek, toda ta priložnost je zdaj za vedno izgubljena, zakaj v hipu, ko je sovjetsko poveljstvo zganilo svoje napadalne armade in jih usmerilo proti glavni nemški bojni črti, so se nasprotnikovi načrti že izjavili. Do tega je prišlo že v noči na torek, ko je nemško poveljstvo odkrilo sovjetske namene ter samo zbralo znatne sile ter tako imenitno prestreglo sovjetske moči, da so se celo prvi ruski napadi zlomili ob nemških bojnih črtah. Nemški protikutrepi pa so imeli še drug namen: zajezili naj bi tudi ruski protinapad, do katerega bi prišlo po prvem odmoru.

V dobro poučenih berlinskih krogih pravijo, da so sovražne trditve, češ da je nemško poveljstvo s tem napadom merilo na posebne cilje, kakor sta Stalingrad in Moskva, docela lažnje. Jasno je, da se Rusi s temi poročili obračajo na Angleže in Amerikance, ki naj bi po sovjetski želji odprli drugo bojišče. Vendar pa se je bitka zdaj hudo razvnela ter zavzema silne mere, tako da ni prav nič manjša od velikih spopadov, ki smo jih doslej videli na vzhodnem bojišču. Čeprav se jih nismo mogli za dati podrobno o bitki sami, pa vendar velja poudariti tole:

Švedski glas o položaju Italije v letu 1943

Stockholm, 8. julija. s. Vojaški kritik pri listu »Aftonbladet« je posvetil poseben članek obrambnemu položaju Italije, ki je v pričakovanju, kdaj bo sovražnik poskusil z vdorom. »Med zavezniki«, piše, »se zdi, da kaj radi podcenjujejo bojovitost italijanskega vojska. To napačno naziranje in pa ugotovitve, da italijanski tisk na predvečer takšnega sovražnikovega poskusa piše zelo stvarno ter prostodušno gleda nevarnosti v obraz, pomaga ustvarjati v Londonu in v Washingtonu prepričanje, da bo vdor v Italijo zelo lahka reč.

Toda stvar je drugačna. Prepričanje, da bo za pomorski cilj, kakršni sta Velika Britanija in Združene države, vdorni nastop, t. j. izkrcanje na italijanski obali, ki meri v celoti 4.000 km, malenkost, se lahko izkaže za precej zmotno; kakaj zavezniki ne pomislijo, da italijansko obalo branijo izbrane čete v velikem številu. Če se bodo zavezniki res upali spustiti v te vrste pustolovščino, je treba

Sovjeti so na nemško ogledno delovanje v ponedeljek, ki je bilo samo krajevnega značaja, odgovorili tako, da so na črti severozahodno od Bjelgoroda zbrali neznanske sile. Navlekli so toliko čet in oklepnih oddelkov, da je bilo nemško poveljstvo prisiljeno, da poseže vmes s še večjimi silami. Po prvih menjajočih se praskah so kmalu splamtel kar moč vroči boji, v katerih so nemške armade odnesle znatne uspehe. Od torka dalje je pobuda docela prešla v nemške roke. Na črti, ki teče severozahodno od Bjelgoroda skozi Kursk do odseka južno od Orla, so zdaj v teku hudi boji, ki po ihti čimdalje bolj naraščajo. Nemskim silam se je po 48 urah hude borbe posrečilo zavrniti prav vse napade, ki jih je nasprotnik sprožil s podporo močnih letalskih sil. Potem so nemške čete lahko prešle v protinapad ter se polastile mnogih važnih sovjetskih postojank, ki so ključ k utrdbam severozahodno od Bjelgoroda in severno od Kurska. Na obeh straneh je v boj zapletenih mnogo oklepnikov. Vendar pa imajo Nemci se velike oklepne sile pripravljene v zaledju, s katerimi doslej še niso nastopili, tako da za zdaj še ni mogoče govoriti o popolnem nastopu nemške oklepne armade. Cisto drugače pa je v nasprotnem taboru. Po poročilih oglednikov so Sovjeti že vrgli v boj vse oklepne rezerve, tako da je mogoče računati s še večjim uničenjem oklepnikov, kakor pa je objavilo nemško vrhovno poveljstvo v uradnem vojnem poročilu, ki je navajalo, da je bilo uničenih več kot 300 oklepnikov. Poudarjajo tudi, da je veliko število uničenih ali poškodovanih oklepnikov novo izdelanih in da je med njimi mnogo ameriških oklepnikov.

V tem velikem dvoboju, nadaljuje vojaški so-trudnik nemške uradne agencije, ima zelo važno vlogo tudi letalstvo. Po poročilih iz pooblaščenega vira se zdaj nad odsekom pri Kursku bijejo največje letalske armade nove dobe. Številke, ki jih navaja včerajšnje uradno vojno poročilo, jasno izpričujejo, kdo od obeh tekmecev ima oblast v zraku. Saj se izguba 41 nemških letal še daleč ne da primerjati s 637 sovjetskimi, ki so bila v letalskih bojih sestreljena. Poročilo tudi dodaja presenetljivo dejstvo, da tudi sovjetska obrambna kopenska sredstva niso na taki višini, kakor je orožje, ki ga imajo v rokah nemške čete. To je tudi razvidno iz nenavadno nizkega števila nemških izgub, kakor dokazujejo poročila z raznih odsekov bojišča. Malo važno je, da boljše letalstvo v Angliji govorijo o močno razredčenih nemških vrstah ter o velikih luknjah med nemskimi oklepnimi oddelki. Jasno je, da so Nemci gospodarji položaja in da se jim je posrečilo globoko vdreti v sovjetske postojanke. Zato imajo nasprotnikove trditve samo ta namen, da bi pred svetom prikrije nenavadno hude boljševoške izgube. Sicer pa bo bodočnost ves dosednji položaj pokazala v pravi luči, zaključuje voj. dopisnik DNB.

Japonski pomorski uspehi pri izkrcevalnih bojih na Novi Georgiji

Tokio, 8. julija. s. Japonski cesarski glavni stan poroča: Sovražnikove edince, ki so nastopale v vodah okrog Salomonskih otokov, so poskušale, potem ko se je 30. junija del njihovih sil izkrcal na otoku Rendovi, zasedati otok Novo Georgijo. Na raznih krajih otoka boji še vedno trajajo. Spopadi na področju zaliva Kula, severozahodno od Nove Gvineje, so se doslej takole razvijali: Posadka na Novi Gvineji, ki jo tvorijo oddelki kopenske vojske in mornarice, je potopila ob sodelovanju z japonsko skupino rušilcev 5. julija zjutraj tri sovražnikove vojne ladje nedoločene vrste. Prav tako so 5. julija enote japonske mornarice sestrelile 10 sovražnikovih letal nad Kulskim zalivom. V noči na 6. julij je skupina japonskih rušilcev napadla močan

sovražnikov pomorski oddelak, ki ga je sestavljalo 10 križark in rušilcev, in je v spopadu, ki se je odigral zelo naglo, potopila eno križarko, drugo pa poškodovala.

Buenos Aires, 8. julija. s. Ameriški mornariški minister je v nekem svojem uradnem sporočilu priznal, da so Japonci potopili ameriško križarko »Helen«, in sicer v noči na 6. julij, ko so se v bližini otoka Nove Georgije spoprijele površinske ladje. Križarka »Helen« je bila spuščena v morje leta 1938, in je imela 10.000 ton. Oborožena je bila s 15 topovi mere 152mm, 8 mere 127mm, 2 mere 47mm ter 8 protiletalskimi topovi mere 50mm. Imela je na krovu štiri vodna letala. Njena posadka je v mirnem času štela 860 mož.

Še o smrtni nesreči generala Sikorskega

Lizbona, 8. julija. s. Churchill je poslal soprog generala Sikorskega soznanje pismo. Takšno pismo je poslal tudi angleški zunanji minister. Soznanje pisma za pokojnim generalom ter poudarjanje prijateljstva od strani obeh angleških državnikov zdaj po generalovi smrti vendarle ne moreta povsem odstraniti suma, da se letalska nesreča nad Gibraltarjem, pri kateri je našel smrt general Sikorski, ni zgodila po nesrečnem naključju. Takšni izrazi soznanja so torej čisto podobni krakodilim solzam.

Stockholm, 8. julija. s. Iz Londona poročajo, da se v tamkajšnjih političnih krogih še vedno bavijo z žalostno smrtjo generala Sikorskega ter s političnimi posledicami, ki jih je njegova smrt rodila. Mnogi so prepričani, da do letalske nesreče, katere žrtev je postal general Sikorski, ni prišlo po kakšnem nesrečnem naključju, pač pa da jo je povzročila sabotaža. Britanski vojni minister Grigg, ki se vedno mudi v Gibraltarju, je poslal v London podrobno poročilo, v katerem pravi, da je na lastne oči videl nezgodo, ki se je pripetila, kakor je znano, takoj po odletu, in sicer zaradi tega, ker so se vsi štirje motorji hkrati ustavili.

pričakovati, da se bodo vneli najzagrizenejši spopadi, in o tem tudi nobenega dvoma ni.

Sedanji položaj Italije mirno lahko primerjamo s položajem, v kakršnem je bila Velika Britanija poleti 1940 po Dunkerque-u. Po umiku iz Dunkerque-a so bili Angleži prepričani, da si bodo Nemci drznili izvesti vdor v Anglijo ter so pohiteli s pripravi na obrambo. V tistih časih je angleško ljudstvo živelo v stanju velike napetosti, ki jo skoro lahko primerjamo današnji živčni vojni. In zdaj je ta zgodovinska primerjava položaja Italije v letu 1943, in Anglije v letu 1940, zelo zanimiva in nas lahko pouči o marsičem.

Odvzem fašistovske članske izkaznice

Rim, 8. julija. s. Tajnik fašistične stranke je izdal odlok, po katerem izgube članske izkaznice naslednji fašisti: dr. Umberto Sciorilli Bonelli, prefekt v Tarantu, ki je upokojen; dr. Ferone Alessandro, zvezni tajnik v Tarantu, ki so mu vzele to službeno mesto; dr. Mendola Alfredo, kvestor v Tarantu, postavljen na razpoložanje — vsi zaradi tega, ker so se udeležili neke pojedine ter so se s tem pregrešili proti moralnemu zakonom, ki morajo urejati življenje naroda, ki je v vojni.

Vesti 8. julija

V Turčiji je nenadno umrl Apapas Guver, ki je sodeloval v turški narodni revoluciji in v vojni za neodvisnost. Bil je tudi Ataturkov prijatelj.

V francoski Afriki je povzročila odstavitev 53 visokih uradnikov hudo nezadovoljstvo, ker je v nasprotju z dogovorom, ki ga je sklenil tako imenovani odbor za osvoboditev. Danes podpisuje odloke samo general De Gaulle in je skoraj verjetno, da se general Giraud ne bo več vrnil v Afriko.

V Carigradu pričakujejo predsednika turške vlade, ki bo za nekaj dni šel na dopust v kopališče Jalovo ob azijski obali Marmorskega morja.

Od vstopa Združenih držav v vojno pa do danes je bilo potopljenih po zaslugi letalskih in pomorskih sil trojne zveze 2754 angleško-ameriških ladij s skupno 17 milijonov tonami. Razen tega je bilo poškodovanih na stotine ladij, tako da je skupno število ladij, ki so se potonile, nedvomno večje kot 3300.

61.

Za svoja starejša brata ni ničesar vedel od takrat, ko sta ga oslepljenega pustila pod cvetočo lipo. Ko pa je zdaj slišal, da je zmaj ubil drvarja, ni imel več miru; stopil je pred svojega gospodarja ter odločno zahteval:

»Zdaj je prišel trenutek, da mi daste moj zaslužek! Ze precej let vam služim, zato mislim, da bom imel že precej zasluženega!«

62.

Gospodar mu je pritrdil ter mu dejal, da dobi par težkih volov za svoj zaslužek; vedel bi le rad, kam hoče tako nenadoma z njimi.

»Vole odženem s seboj, ker pojdem po svetu moja starejša brata iskat. Tako dolgo že nič ne vem o njima. Morda se jima godi celo slabo. Rajni oče pa so nam naročali, da si moramo v sili drug drugemu pomagati!« je izjavil najmlajši brat.

63.

Kmet in volar sta odšla v hlev in tam mu je odbezel par volov. Volar — najmlajši brat je izolekel še očetovo drvarsko sekirjo, jo zadel na rame ter vola nagnal iz hleva na doorišče. Tam je gospodarju pomahnil v slovo in se mu za zaslužek lepo zahvalil, želeč mu sreče in zdravje.

»Srečno hodil! Pa glej, da te kdo za vola ne oslepari!« mu je zaklical kmet v slovo.

Če ste naročnik Slovenskega doma, dobite naš »QUO VADIS« v knjigi že za 25 lir!

»SLOVENSKI DOM« izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-03. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

Pomembne ugotovitve v zvezi s smrtjo generala Sikorskega

Značilne zadnje njegove izjave — Sovjeti so z njim izgubili svojega sovražnika, Anglosasi pa upornika

Časopisi so te dni prinesli novico, da se je v Gibraltarju takoj po odletu z letalom ubil predsednik imenske poljske vlade v Londonu general Sikorski. Pri tej letalski nesreči se je ubila tudi njegova hčerka in vsi drugi spremljevalci, le pilot je ostal pri življenju in je dobil težke poškodbe. »Il popolo d'Italia« prinaša v zvezi s tem zanimivo poročilo, v katerem stoji med drugim tudi naslednje:

Sikorski je smrt je takoj zbudila misel, da gre za nov zločin britanske Tajne službe. Poljskega generala, ki ga je bil že pred njegovim odhodom iz Londona hudo napadalo angleško časopisje zaradi njegovega nepopolnovega vedenja, so smatrali za človeka, ki se je upiral volji Anglosasov in oviral sporazum s sovjetsko vlado.

Mož, »ki ga je bilo bolje odstraniti«

Izjave, ki jih je general Sikorski dal v Kairu pred svojim odhodom v Gibraltar, kjer je njega, njegovo hčerko in njegov glavni stan srečala žalostna smrt, postajajo zdaj zelo pomembne. Po teh izjavah, ki jih je dal v petek in so o njih prinesli le skopa poročila angleški sobotni časopisi, ki so v ponedeljek prispeli v Lizbono, je predsednik imenske poljske vlade v Londonu znova potrdil svoje stališče, ki ga je bila njegova vlada zavzela do Moskve glede katynskih žrtv. Poudaril je sklep, da se ne bo odpovedal upravičenim poljskim zahtevam, ter da se tudi ne bo podredil niti volji Sovjetov niti njihovih angleških in ameriških zavetnikov, ki so, kakor je znano, izvajali na generala Sikorskega na vse načine pritisk, da bi se zgledil poljsko-ruski spor. Toda vse ta pritisk ni rodil nobenega uspeha. Razdor je postal vedno huji in je zelo škodoval zavezniskim interesom. Sikorski je torej ostal mož, ki jih je spravljal v vedno večjo zadrego, mož, ki bi ga bilo bolje odstraniti.

Bistveni predpogoj za pogajanja z Moskvo

Priliko za ponovno potrditev njegovih sklepov so pokojnemu generalu dali angleški in ameriški časnikarji v Kairu. Tam so pred njegovim žalostnim potovanjem nazaj v London govorili z njim ter ga prosili, naj jim pojasni novico z ameriškega vira, po kateri naj bi bilo vsak trenutek treba pričakovati poravnave njegovega spora z moskovsko vlado. Sikorski je časnikarjem dejal, da mu o tem ni ničesar znanega ter odločno poudaril, da če se bodo Amerikanci še dalje prizadevali, da bi dosegli spravo med poljsko in sovjetsko vlado, bodo morali računati s tem, da on smatra kot bistven predpogoj temu osvoboditev sto tisočev Poljakov, ki so jih zaprle boljševiške oblasti.

Stroga navodila za graditev zaklonišč v Nemčiji

Vse tovarne cementa so zaposlene z izdelovanjem gradiva za protiletalska zaklonišča

Iz Rima poroča agencija »La Corrispondenza«, da so vse tovarne cementa v Nemčiji zaposlene z izdelovanjem gradiva, ki je potrebno za nova protiletalska zaklonišča. Naročila morajo dobavljati točno, gradivo pa izdelovati po čisto določenih pravilih. Da bi bila zaklonišča dovolj trdna zgrajena in bi bili ljudje v njih povsem varni, zdaj po tovarnah izdelujejo po veliki večini le drobna zrna cementa. Pokazala se je potreba po mešalnih strojih, ki naj bi bili boljši od dosedanjih vsaj v tem smislu, da bi zmešali vsako uro več gradiva, kakor pa so ga do zdaj. Majhni mešalni stroji niso primerni za gradnjo bunkerjev, ker bi bilo treba preveč delavcev.

V zvezi z osebnim pismom, ki ga mu je poslal Roosevelt in s katerim ga je ameriški predsednik skušal prepričati, naj vendar sprejme ruske zahteve po vzhodni Poljski, je general Sikorski odgovoril časnikarjem, da bi moskovska vlada v znak svoje dobre volje morala najprej spustiti na svobodo poljske internirance in ujetnike, in šele potem da bi bilo sploh mogoče razpravljati o političnih vprašanjih.

Skupno z generalom Sikorskim so našli smrt

general Klimecki, načelnik operacijskega oddelka pri poljskem glavnem stanu, star 46 let, in bivši poveljnik poljske vojske v Franciji v letih 1939 in 1940, dalje udje generala stana polkovnik Marecki, polkovnik Gralecki in poročnik Pobijewski, nek drug poljak, o katerem ni znano, kakšno nalogo je opravljal, znano pa je, da se je pisal Kulakowski, hčerka generala Sikorskega, gospa Sofija Lesmowska, ki je bila poročena z nekim poljskim častnikom, ki je zdaj zaprt v Nemčiji, ter major Viktor Czalet, član angleške poslanske zbornice, ki je bil dodeljen glavnemu stanu generala Sikorskega za vzdrževanje političnih zvez.

Poljsko uradno sporočilo

Tako imenovani poljski minister za informacije je v zvezi s smrtjo generala Sikorskega objavil naslednje uradno obvestilo: »Poljska vlada je zvedela, da se je pripetila ministrskemu predsedniku in vrhovnemu poveljniku poljskih oboroženih sil generalu Sikorskemu med njegovo vojni nesrečo. Poljska vlada se je sešla na izredno sejo pod predsedništvom predsednika republike, da pre-

Izid irskih volitev v primerjavi s prejšnjimi

»Relazioni internazionalni« prinašajo v svoji zadnji številki med drugimi tudi krajši članek, v katerem podaja pisec lep pregled izida zadnjih volitev narodnega predstavništva na Irskem. V tem članku beremo dobrosedno:

»Te volitve, ki so bile prvotno v načrtu za jesen, so bile že 22. junija, to pa iz razlogov, ki niso bili javno razglašeni, verjetno pa spadajo v De Valero račun, da bi pravočasno odstranil nevarnost, ki mu grozi od strani Delavske stranke, torej opozicije, o kateri se je zdelo, kolikor je mogoče sklepati iz izida volitev krajevnih uprav, da postaja vedno močnejša, to pa predvsem zaradi politike pridrževanja delavskih mezd in protinflacijske politike, ki jo izvaja vlada.

To je bil politično-socialni in gospodarski smisel volitev, v kolikor zadeva čisto notranje področje.

tehta položaj, ki je nastal s smrtjo generala Sikorskega.

Laži-predsednik poljske republike je Vladislav Rackiewicz. Ta je dal Stanislawu Mikolschczy, podpredsedniku vlade, nalogo, naj začasno prevzame posle ministrskega predsednika. General Marian Kikiel, vojni minister pa je dobil nalogo, da prevzame imenske posle vrhovnega poveljnika poljskih oboroženih sil.

Življenjska pot generala Sikorskega

General Sikorski je bil doma iz Galicije in je bil star 62 let. V začetku prejšnje svetovne vojne je sodeloval pri ustanovitvi legionarskega gibanja maršala Pilsudskega.

Leta 1918 je bil interniran na Madžarskem, ker je nasprotoval pogodbi, sklenjeni v Brest Litovsku. Ko je bil po ustanovitvi nove poljske države spet spuščen na svobodo, je bil v letih 1921 in 1922 načelnik glavnega stana poljske kopenske vojske. Leta 1920 je igral veliko vlogo v rusko-poljski vojni, ter je pozneje postal ministrski predsednik, notranji in slednjič vojni minister, dokler ga niso slednjič po državnem udaru, ki ga je leta 1926 izvedel maršal Pilsudski, povsem potisnili ob stran.

Po zlomu Poljske leta 1939 je sestavil poljsko vlado v Franciji, pozneje, po porazu Francije, pa se je tudi ta poljska vlada preselila v London.

General Sikorski se je večkrat pogajal z Rooseveltom, leta 1941 pa ga je sprejel tudi Stalin. S Stalinom je sklenil pogodbo, istočasno pa se je pri njem tudi pritožil nad tem, da še vedno ni nič znanega, kaj je s poljskimi častniki, ki so bili prišli v sovjetsko ujetništvo, in katerih trupla so pred nedavnim, kakor je znano, našli v grobovih v Katynskem gozdu.

Letalo je vozil Čeh

Po zadnjih poročilih je letalo, s katerim se je vozil general Sikorski, pilotiral nek Čeh in je bilo na njem šest ljudi posadke. Število mrtvih je sedemnajst. Predsednik Rackiewicz je odredil štirnajstrednjo narodno žalovanje. (Il Popolo d'Italia.)

je. Naproti temu pa je bil nadvse živ tradicionalni in širši smisel tega boja med narodno socialističnimi težnjami, ki jih ima »Fianna Fail«, čigar voditelj je De Valera in med zmerno, Angležem prijazno stranko »Fine Gael«, katere voditelj je stari Cosgrave, ki ga je leta 1932. izpodrinil De Valera.

Izid zadnjih volitev, ki so bile letos 22. junija, je v primerjavi z izidom prejšnjih dveh volitev, naslednji:

Stranke	1. VII. 1937	17. VI. 1938	22. VI. 1943
Fianna Fail	69	77	67
Fine Gael	48	45	32
Delavska stranka	13	9	17
Neodvisni	8	7	8
Kmetijci	—	—	14

Iz tega se vidi, da je delavska stranka, kar zadeva notranje politično-socialno lice tega boja, dosegla velik napredek in dobila dosti večje število mandatov, kakor jih je imela prej, prav tako pa so napredovali tudi kmetijci, ki so od nič skočili kar na 14 poslanskih mest. Glede narodnega gibanja De Valere (ki je bil izvoljen s 14.691 glasovi) in zmerne in Angležem prijaznega Cosgravejevega gibanja, je treba poudariti, da so se tudi tokrat, kakor od leta 1932, dalje še vedno, skrinjice polnice v korist De Valere. Pridobitev novih poslanskih mest delavske in kmetijske stranke je šla bolj na račun »Fine Gaela« kakor pa na račun »Fianna Fila«, ki ima v poslanski zbornici 35 mest več kakor »Fine Gael«, dočim jih je v prejšnji poslanski zbornici imela le 32 več. De Valera, ki je v prejšnji poslanski zbornici imel absolutno večino, zdaj te nima več. Vendar pa De Valeri, ki je še vedno obdržal veliko relativno večino, ne bo težko zagotoviti si podporo ene od manjših skupin (zlasti se zdi, da De Valera lahko računa na podporo kmetijcev) ter se tako zavarovati pred kakršnimi koli spletkami opozicije.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

20

Obraz, kakor jih je sto tisoč.

Pri vratih se je na kratko ozrl po sobi, potem pa je šel pred Kellerjev pisalnik in se ustavil ondi. Ni bilo še preteklo dve minuti, odkar se je bil prikazal v sobi, pa je Keller, ki je do tedaj ves čas molčal in se je zdelo, da je zatopljen v branje, bliskoma planil na noge in nastavil Buxtonu samokres na prsi.

Jaz in kapitan Cordier, ki sva ta prizor začudeno gledala, sva se pri prči domislila, da sva najbrž dolžna storiti prav tako, kakor je to storil Keller, pa sva še midva pognila samokrese ter jih namerila v Buxtona. Tako so Buxtona prej, kakor je utegnil treniti, ograzili trije samokresi, ki so jih držale roke, vajene zanesljivega streljanja. Zaradi tega se mu je zdelo nespametno, da bi se bil kaj zganil.

Nekaj minut pozneje so stopili v pisarno štirje vojaki z nasajenimi bajonetmi. Kratke migljaje, pa so Buxtona pograbili ter ga odvlekli.

Keller je sedel spet za pisalnik ter si prižgal cigareto. Dvakrat ali trikrat je globoko potegnil dim vase, potem pa je dejal:

»Ali mi boste oprostili, da sem se enkrat samkrat, kar smo skupaj, malce čudno vedel in sem bil do vas nekam molčeč? Pa ni bilo moči govoriti, dokler se ni zgodilo to, kar ste pravkar videli. Zakaj ne, vam bom povedal zdaj. Imel sem namreč glede tega čisto svojo misel, ki bi se utegnila komu izmed vas zdeti čudna in nemogoča. Zdaj sem pa videl, da je ta misel bila dobra in prava, zato vam bom vse razložil...

Saj se spominjate naloge, ki smo jo hoteli zaupati prav temu Buxtonu. Zdel se nam je kakor nalašč, da bi se boril proti tistem nevarnemu vohunu, ki nas plaši in razburja zadnje čase in o katerem govorijo okrožnica. No, kar se tiče tega vohuna, vam moram takoj poveda-

ti, da vohuna z obrazom, kakor jih je sto tisoč, sploh ni bilo. To je bilo moje prvo odkritje, ko sem se začel malce bolj živo ukvarjati s to zadevo in z vprašanjem Rogerja Buxtona.

Jaz in kapitan Cordier nisva mogla zadržati vzklika, tako so nam Kellerjeve besede osupnile. Saj so pa tudi bile take, da bi jih človek težko verjel. A če je nekaj takega pripovedoval Keller, je moral imeti močne razloge, toliko smo ga pa že poznali.

Ne da bi se menil za najino začudenje, je Keller nadaljeval:

»Prav res, takega vohuna sploh ni bilo in ga ni. Jaz ne verjamem preveč v obzore, kakršnih je sto tisoč. Zato mi je zadostovalo, da sem sliko, ki je v okrožnici, pogledal malo natančneje in s povečevalnim steklom, pa sem takoj videl, da je ponarejena. Res, priznati moram, da je bila ponarejena zelo spretno, tako da bi je z golim očesom, in če ne bi nič sumil, sploh ne pogruntal. Toda za pozornega opazovalca je potvorba bila kar jasna in ni bilo treba nič dvomiti.

Ko sem to ugotovil, sem brzojavil v Zürich ter od naših ljudi tam zahteval podatkov o zaupniku, ki nam je preskrbel fotografijo ter nam poslal podatke o vohunu z obrazom, kakor jih je sto tisoč. Od naših ondukajskih agentov sem dobil odgovor, da je tisti zaupnik pred dobrim časom izginil. Morda je žrtev kakega poklicnega maščevanja. Morda ga je kdo spravil s poti prav zaradi teh podatkov, ki jih je poslal o tej zadevi.

Meni se stvar ni zdela tako preprosta in jasna kakor našim ljudem v Švici. Zaradi tega sem brzojavil še enkrat ter zahteval, naj mi pošljejo osebni popis tega skrivnostnega zaupnika, in če se da, tudi njegovo sliko. Slika bi mi bila še dosti bolj dobrodošla kakor pa popis, za-

kaj po njem bi tisti človek utegnil biti spet eden z obrazom, kakor jih je sto tisoč...

No in davi sem dobil iz Züricha tole, kar se da zanimivo fotografijo.

Pri teh besedah je čez mizo pomolil sliko nekoga, ki se je od daleč zdel neznan. S Cordierjem sva se sklonila nad fotografijo, tedaj pa sva človeka, katerega je kazala, na mah spoznala. Bil je Roger Buxton, nihče drugi!

Najina osuplost je morala biti zelo huda in zelo vidna, zakaj Keller se je nasmešnil ter dejal:

»Z vajinih obrazov sklepam, da se ne razumeta, kako in kaj je to zadevo. Pa je vendar zelo preprosta in tako jasna kakor beli dan, da govorim po pesniško. Roger Buxton, ki je delal nekaj časa v naši švicarski podružnici in ki je zdaj skušal stopiti v službo tukaj, v središču našega dela, je bil v resnici v službi nasprotnikove vohunske organizacije. Sam nam je poslal ponarejeno sliko nevarnega vohuna z obrazom, kakršnih je sto tisoč, in sicer zaradi tega, da bi zabrisal sledove za sabo, nas preslepil, da bi ga sprejeli v službo, pa bi tako lahko počel, kar bi se mu ljubilo. To se pravi, kar bi mu zapovedali njegovi višji. Kako nevarno bi to lahko bilo za nas, mi ni treba praviti.

Torej bi po vašem nevarni vohun bil Buxton sam?« sem ga vprašal, ko se mi je čisto posvetilo.

»Lahko bi bil to isti človek. Prav zaradi tega si je moči razlagati, kako da se je neprimerno lahko tako dolgo izmikal vsemu zasledovanju in je lahko mešal vse sledi za sabo. Če bi se mu bilo pa še posrečilo priti k nam v službo, bi pa zvalil s seboj celo sleherni sum, ki bi se sicer lahko temu ali onemu gledalca njega vzbudil. Ali se vam je že

kdaj primerilo, da bi bili srečali policista, ki prime... samega sebe? No, tako bi bilo potem z Buxtonom, posebno če bi mu bili zaupali nalogo, naj zasleduje onega nevarnega vohuna, a to je, samega sebe.

Tista ponarejena slika je prevarno še dopolnjevala, in sicer tako odlično, kakor se le da. Seveda bi tudi bilo lahko mogoče, da bi Roger Buxton bil samo pajdaš in pomočnik tistega nevarnega vohuna, pajdaš, čigar naloga bi bila, spravi našo iskanje in zasledovanje na napačen tir ter tako varovati hrbet in kožo onemu junaku z dinamitom. Vsekakor pa...

Ta trenutek so se vrata naglo odprla in v sobo je stopil prijazni poročnik Lewin. Pozdravil je in rekel:

»Pri tistem človeku, ki ste ga dali pred nekaj trenutki prijeti, smo dobili samokres in tele igralne znamke.

Izegnili je roko in nam pokazal štiri sinje, bleščeče ploščice.

Keller je tiste igralne znamke gledal nekaj trenutkov, potem pa je iz vaze, ki je stala na mizi, vzel nekaj uvelih rož ter jih zagnal v koš. Potem je s čudno, nam nezaznamljivo previdnostjo vzel tiste igralne znamke drugo za drugo ter jih varno položil v vazo.

Ko je to delo opravil, se je nasmešnil in rekel:

Voda v vazi je že postana in umazana, toda za te reči, ki jim vi pravite igralne znamke, bo kar dobro. Te svetle, sinje ploščice, spoštovani prijatelji, so eksplozivni bonboni, s katerimi je vohun z obrazom, kakor jih je sto tisoč, poginjal v zrak mostove. Te zanimive znamke neizpodbitno dokazujejo, da sta on in Roger Buxton eden in isti človek, torej imamo oha v rokah in ne bosta ušla pravici...